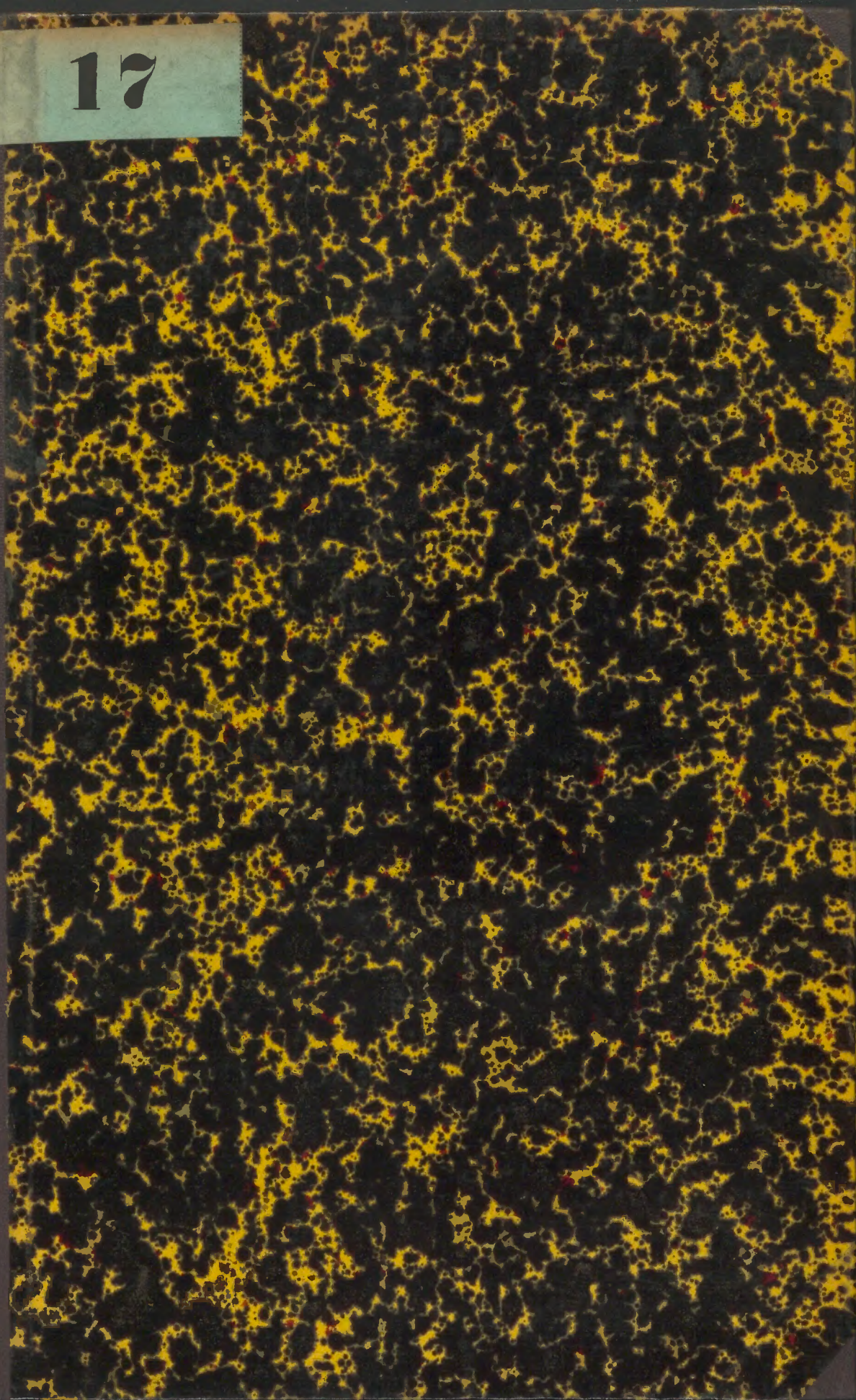
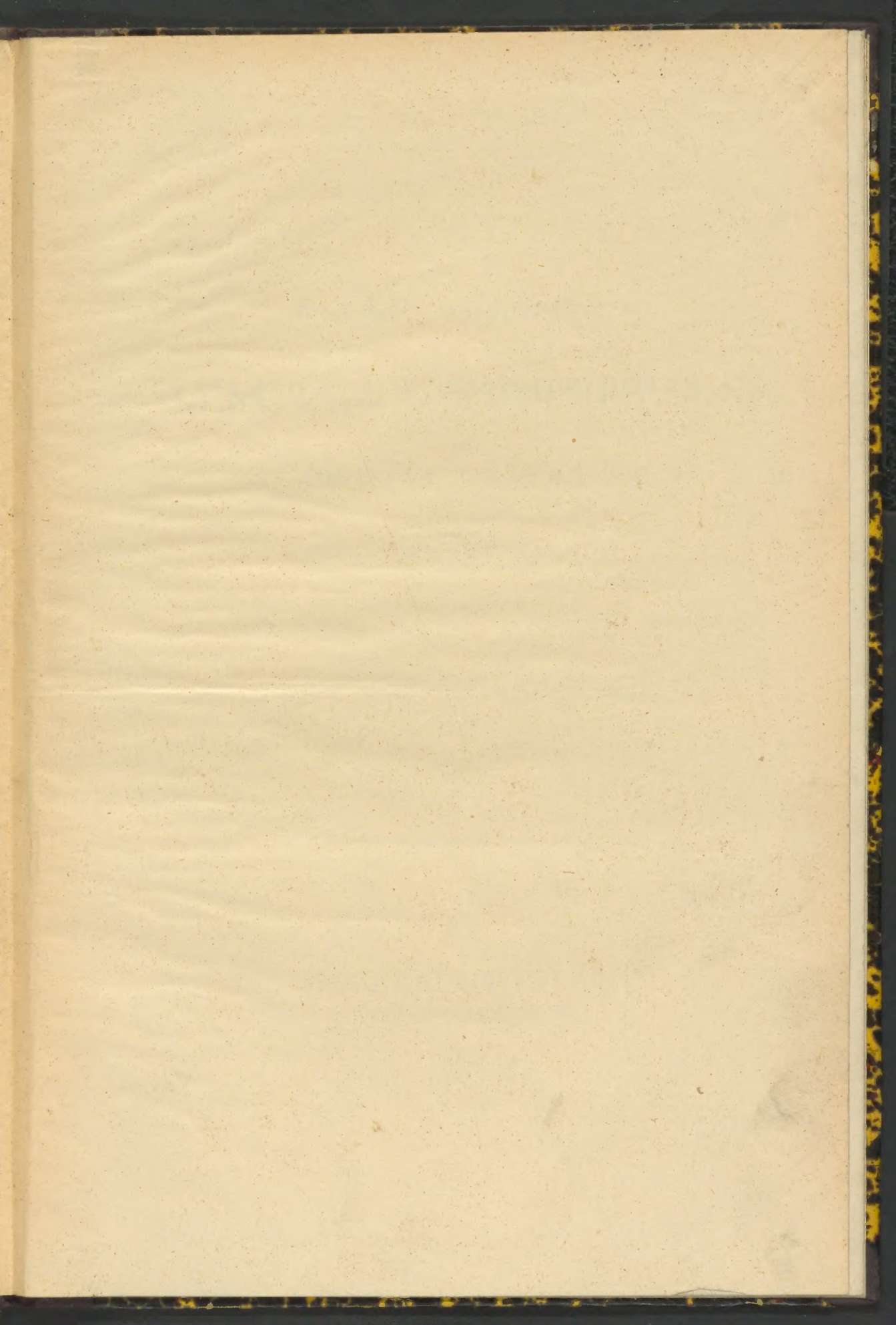


17



m. 17.



ԻՄՊԵՐԱՏՐ ԿԱԶՈՒՅՈՒՄ

ՆԱԽԼԳԻՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱՆՊԵՏԻ

ՆԵ ՅՈՅ ՈՒՂՂ ԵՓԵՍՈՒՆՑ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԵՌ՝ ՅԵՐԳՈՅԵՊՈԼԻՏԻ ԲԵԼԵՆԵՑՍ ԵՒ ԲԵՐԵՊՈԼԻՏ ԺՈՂՈՎՈՐԴՍ

ՈՐ Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԵՐԵՆԻ Ս՝ ԲԵՆԵԴԻԿՏՈՒՆ՝

1854

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1881

ՅԻՍՈՒՄ ԻՐԻՍՏՈՒ ԴԱՌԱՅ

ՏԻՐ ԱՆՏՈՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՀԱՍՈՒՆԵԱՆ

ՈՂՈՐՄՈՒԹԱՆՍԻՒՄ ԸՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ՇՆՈՐՀԻՒ ԸՈՒՄԵՐԵԼԵԳՆԵ ԳՎԱԶՆ

ՆԵՆԱԳԱՀ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԹՈՍ ՀԱՅՈՅ ՈՒԳՅԱՓԵՈՒՅՑ

ԵՒ

ՄԵՏՐԵՊՈԼԻՏ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍԻ

[Հիւրեղիւ Քահանայարեւըա վէ պիւճիւնի պիւսար Ուսմանը]
[Լաւանի Օրհնութիւն :]

Ուրմէնիդէ մալիւմ օլտուղու վէճիւն , սէվիւրիւն Լաւան-
լար , Սիւլէթ պէյնիւնտէ զուհուրա կէլէն պաղը մէսէլէլէր հագգըն-
տա Սրբազան Փետերիմիդին Քիլիսէմիդէ տէրքեար օլան առաքելա-
կան տրգգաթ վէ մէրհամէթի ասարընտան օլարաք պու սէնէ փետր-
ուար 2 Թարիխիլէ ճիւմէմիդէ մուկաթապ օլան Քահանայապե-
տական Սուլթանսարնամէի միւհթէրէմէսի վապ վէ վարիտ օլուպ
Թէրաֆըմըզտան տախի էրմէնի վէ Թիւրքի լիսանլարընա Թէրճիւմէ
իթտիւրիւրէք , քիլիսէլէրիմիդ տէրուհիւնտէ , վէ պասմա նուսիալարը
տախի Սիլլէրէ նէշը վէ իլան գըլըմըշտը :

Սէմուրիմիդ վէճիւն , Սիլլէրէն տախի Մպա ու Լաւանտընըզտան
մէվրուս տիանէթը գատիմէ , վէ ըիայէթը միւգթաղիէ վէ ինթի-
րամիլէ , Սիլլէթ մէսալիհի գարարլարընը շամիլ օլան օ Մաքելա-
կան Մամէյի օգույուպ տիյնէմէնիդ Թէսէլիլէթիմիդէ միւճիպ օլու-
րապ մէշուտիմիդ օլմուշ տուր : Մասըքի էվայիլտէն պէրիւ օ Մ-
աքելական Քիւրսիի ըէֆիէ ճանիպիւնտէն պու Շարք Թէրաֆարը-
նըն տախի կէրէք Տիւն մատտէլէրիւնտէ , վէ կէրէք Լիկեղեցական նիդա-
մաթը խուսուլարընտա զուհուրա կէլէն պունճա մուարազա վէ մէսէ-

լէւերին գարարը վերիւն կէմիշ, վէ Շարգոտա պուլունան ուղար-
կառ Սիլլէթլերին Փիսգոպոս վէ Սէր Փիսգոպոսարըն գալիտէյի
Հիւքիւմէթինէ միւթալիք օրան պունճա տալալէրինէ տախի հիւքմ
պուլրուլմուշ տուր :

Պէօյլէ տէ Սիլլէր, սէվիւլիւ իւլիատար, պիզիմ Սիլլափառ
Լառատըմըզն իգրարաթը միւծիպինճէ հարաքէթ իտէրէք, զու-
հուրա կէլէն միւնաղալարտա օ Սուրբ Մթուա, վէ պիլիաքէ
Պէսրոս Մաքետըն Սալէֆի Տօքուզունճու Պիտ Սրբալան Վա-
հանայապետէ քէյֆիյէթի արգ իտէրէք, կէօնտէրտիյի Վամէյի միւհ-
թէրէմէտէ մէվճուտ իխթարաթը տիյնէյիզ վէ դապուլ իտիւպ,
Սիլլէր տախի պէյնէն Սիլլէթ խաղաղութիւնու միւճէտտէտէն իպ-
գա իթմէք իչին ճանխպի մէզքիւրտէն թէնպիհ օլունան թէտապիլի
իճրա էթմէյէ իգթամ իյլէտինիզ վէ իյլէմէքտէ սինիլ :

Պիլլէր տախի, քէնտիմիզէ թէրաֆը Սիլահիյէտէն թէսլիմ օլու-
նան Սիւրիւնիւն պաշը պուլունտուլումուզ էճիլտէն, եալնըզ Մ-
ըհան հագգ Տիվանընտա Չօպանըք պօրճումուզու թէքմիլ էթմիշ
օլմագ նիյէթի իլէ խաղաղութիւն վէ մուհապէթէ միւթալիք վա-
սէթալարը իպթիտա մէյտանա կէթիլմէքտէն իհթիլաղ իթմէտիք :

Իմոի պիլ մուգապէլէ մուհապէթ, վէ իթիֆաքը եէկճիհէթիյէ
իլք էվիլէլ քէնտիմիզ ըհնիւմա օլմագ իւզքէ, տիւտար ճէօմաաթը-
մըզ, վէ Քահանալարըմըզ պիլա ֆէրք կէօրէրէք վէ սէօհպէթ ի-
տէրէք, արզու օլունան չու մագսէտէ պիլ դաթ տախի անլէրի
թէշվիք իթմէյէ այ իտիւպ, մէզքիւր Քահանայապետական Վամէ-
յի միւհթէրէմէյէ իֆրաթ իթաաթլէ, նէշլին տէվամ, վէ պիլ
ճիւմէլէ Նիկէղէցականլարըմըզ պիլա ֆէրք տալթ պիլլէ, Սէկթէ-
պիմիլին իօրատէթիւնահընտա օ Մաքետական Վամէնին դրոտթը ա-
գիպինտէ քէնտիլէրինէ խաղաղութիւն վէ մուհապէթ էֆքետար ի-
լէ մէմլու պիլ մուլթաաարնութք տախի իրաա իտուպ, նիհայէթին-
տէ ճիւմէլէյէ պուսէի ուլճու մուհապէթի տախի իթա իյլէտիք :

«Մէզքիւր» Քահանայապետական Վամէի միւհթէրէմէյի քի-
լիսէլէքիմիզտէ : վէ խուսուտա Յիսուս Փրկիչ ուլու քիլիսաաըն-
տա նէշլի իտիւպ, ճէօմաաթը տախի մախուսճա տալթէ իթմէք
տէն, վէ պու վէսիլէ իլէ տախի վէճհը մէշուհ իւզքէ սուլճ ու
մուհապէթէ միւթէալիք գըտաճա պիլ նութիւ իրաա իթմէքտէն
տախի իթմինա իթմէտիք :

Պատէհու Մխարհական, վէ Նրօնաւոր Նիկէղէցականլարըն հէր
պիլի իլէ մախուսճա սէօյլէշմէք միւրատ իտիւպ, սլաշիա պաշիա
կիւնլէրտէ քէնտիլէրինի տալթէ իթմիլք, քի մուվաֆապաթլէ կէլ-
տիլլէրինտէ քէնտիլէրինէ մինասիպի վէճհ իլէ միւֆիտ օլմաղա հա-

զոր պուլունտուղու մուգու պիլ պէյան , խաղաղութիւնուն իպգասը իչիւն քէնտիլէրինի տախի պիղէրէ մուտլին օլնաղա թէշվէք , վէ պու վէսիլէ իլէ եինէ խաղաղութիւնն օլնն մուհապպէթիմիղտէն տօլայը , էվվէլճէ պաղը Քահանայար հադգընտա վաղ օլունմուշ օլնն պիր գաշ մէմնուաթը տախի բէֆ իլլէտիք :

Պու մուամէլաթըմիղտա , Քրիստոնէական մուհապպէթ ուստլինէ զիատէ թապի օլարապ , ճիւմլէմիղ տէ Սրբազան Քիտէրիմիզին միւքէր-րէր նախհաթլարը , միւրաալարը վէ էմրլէրինէ թէքմիլէն իթաաթ իթմիշ օլմամը իչիւն , նասրըքի պիղ թէրաֆըմըտան , էօյլէ տէ սիղլէր ճիւմլէնիզին պիրտիլիւնիզ մապէյնիտէ , կէլմիշ կէշմիշ շէյլէրին զեք-րինի թէքրարլամամանը , վէ գաթի պիր սիւքիւթ թէճվիլ իթմէնիզ իչիւն նախհաթլարըմըք տախի տիլիլ իթմէտիք :

Քրիստոնէական մուհապպէթ վէ խաղաղութիւնուն իպգասը ի-չիւն վազի օլնն պունճա ճահտ վէ իգտամաթըմըքն արասընտա , պաղըլարընըն , հէր նէ թարղ ըրա իսէ տէ , Քահանայապետական Նամէի միւհթէրէմէյէ վէ գարտուշ մուհապպէթինէ գարջը շէքեա-յէթէ վէսիլէ վէրմէլէրինէ տախի ըտլն օլամայըպ , օ միտիլ իլլէրէ տատէմը իօշնութիլթիմիզի պէյան իթմէքտէն տախի ինթիրաղ իտէ-մէզտիք : Նասրըքի կէշէն սէնէ տախի Յունուար 29 տա Րօմստան Սիղլէրէ եաղարըմըք Հովուական մէկթիւպտէ , օն պիրինճի տահի-ֆէտէ Սիլիթարեան թէնմիյէ Գըլնան զէմմ իտիճի դտաուպար-տեալքիթապըն իչինտէ վաճիպ իւլ ըտյէթ ֆամիլէալար վէ զոթլար-տան հէր հանկըրընն իթիպարընտ իսմինէ վէ շէօհրէթինէ գարջը միւնաթիպէթիլ վէ թահգիրլի քէլամ վէ ազիլաթ վազի օլմուշ իտէ թէէտիւֆիւ տէրունիմիզի պէյան էթմէքտէն տախի ինթիրաղ իթ-մէմիշտիք : Իմտի Քրիստոնէական մուհապպէթէ գարջը հէր նէ սէօհ պէթ վէ մուամէլէ վազի օլտա , վէ օ Քահանայապետական Նամէի միւհթէրէմէնին էմրլէրինէ տըքթաթ էթմէյէրէք , Հոտիլէական Սուրը Սթոուուն իսթիլաթ վէ լաթֆունաւ պուլունան կէրէք Քահանայ , կէրէք ճէօմաթ , վէ կէրէք աշխորհական վէ կէրէք կրօնաւոր Նիկէղեցականլարէ , կէրէք Ուրբանեան Րահպլէրէ վէ կէրէք Վէնէտիկ Սիլիթարեան Սիաքանութիւնունա գարջը Հերե-տիկոս , վէ Հերձուածող պէտնամ իսիմլէրինի թաղանլոր սրուլունուր իսէ , պու միտիլիլէրէ գաթիլէն պիրտիլիւնիլքի պունլարա պէօյլէ իսմ վէրիլլէսինի , նասրըքի միլլէթ միւնտապարը զուհուրինտէ տախի ըտղը օլմայուպ , թէէտիւֆ իտէր իտիք , ֆի մապաաթ նէ պէյնիլը վէ նէ գապուշ էտէպիլիլիլ , վէ պու պասրտէ տատէմը իօշ-նութիլթիմիզի պէյան իթմէքտէն տախի իսթինա իտէմէյիլ , Վէ պու ույլունտուղուքրարըն հիլ պիր վէճ իլլէ զուհուր իթմէմէսինի

վէ օ մադուլէլէր իլէ Արբազան կանոնլար իճապընճա հարէքէթ իթմէյէ մէճպուր օլմամամըզ տախի մէմնէլ խտէրիլ :

Հու գատար քի , հէր նէ կէօնէ ույլունսուղուք զու հուրինտէ , քի ումարըզ քի օլմայաճաֆ տըր , միւնազտանըն արթմասընա վէսիլէ վէրիլմէմէք իչին էօթէտէ պէրուտէ լազըրտըրընը էթմէյիպ՝ հա-
գիդէթը հալէ վագըֆ օրսուգ , իճապը իգթիլտսընա իգտամ օ-
լունմասը իչին քէյֆիյէթին տօղըու թէրաֆըմըզա վէ եախօտ Ա-
թուախալ վարդապետէ խապէր վէրիլմէսի մինասիպ կէօրիլմիւշ
տիւր :

Հիմտի սէօհպէթիմիղլ միլէթին միւճիպի միւնազաս օլան պա-
զը մատտէլէրի իւզէրինէ չէվիւրիպ , միլէթիմիղլին խաղաղութիւնու
իչին էսիլ վատիմիզէ մութապըզ սիւրէթտէ օ մատտէլէր հագգընտա
եանի Ֆուգարախանէ , խասթախանէ , Վէթէպ վէ Վիլիսէլէրին
ումուրու մալիէսի իւզէրինէ վէ Վասիէթ հագընտա էֆքետար վէ միւ-
րատըմըզ պէյան խտէրիլ :

Իլք մատտէյէ տայիր , եանի ֆուգարէհանէնին ումուրու մալիէսի ,
վէ ճիսմանի նիզամաթը Վիլլէթ թէրաֆընտան բույլէթ օլունմագ .
անճագ ֆուգարալար թէրաֆընտան վագթըն Նպիսկոպոսունա պիր
կէօնէ իֆատէ վէ իսթիտա վուգուունտա՝ Նպիսկոպոսուն միլլէթէ
իֆատէսի իլէ՝ Վիլլէթ թէրաֆընտան իճապընա պագըմասը :

Իքինճի մատտէ , եանի խասթահանէյէ տայիր էյէր ֆուգարալար
իչին տէյիլ իտէ՝ մէսհէպճէ խուսուսաթտան մատասը , Նպիսկոպոսա
միւթալիք տէյիլ տիր . էյէր ֆուգարալար իչին իտէ՝ եօգարքի պէնտ
միւճիւպիւնճէ հարէքէթ օլունմասը :

Իւչինճիւ մատտէյէ տայիր , եանի Վէկթէպլէր , իքի նէվի օլտու-
ղունտան , սիրի միլլէթ թարաֆընտան , պիրիտէ միւսթաքիլ պապը
զաթլար զարէթի իլէ իհտաս օլուպ , իլքլէրին ումուրու մալիէսի
Վիլլէթ թէրաֆընտան , իքինճիլէրինքի օլ իհտաս իտէն զաթլարըն
թէրաֆընտան բույլէթ օլունուպ՝ կէրէք իլքլէրին կէրէք իքինճիլէ-
րին մէսհէպճէ վէ հոգեւորճա խուսուսաթլարտա Նպիսկոպոսուն
նէզարէթի ճարի օլմասը :

Տէօրտիւնճիւ մատտէյէ տայիր՝ եանի Վիլլէթ քիլիսէլէրի հագ-
գընտա՝ Վիլլէթ թէրաֆընտան Վէճիսճէ քարարկիր օլան ուսու-
լին իճրասը՝ իլէ , եանիա օնլարըն նիզամաթը վէ խուսուսաթր բու-
հանիյէսի Նպիսկոպոս թարաֆընտան , վէ ումուրու մալիէսի Վիլլէթ
թարաֆընտան պագըլպ , Վիւթէվէլիլէրին վէ Նկեղէցպանլարըն
աղլ ու նաուպլէրի , վէ սէնէտէ պիր տէֆա մուհասէպլէրինին բույլէ-
թի Նպիսկոպոս իլէ պիլ իթթիֆագ Վլլէթ մէճլիսինտէ իճրա օլուն-
մասը :

Պէշնճի մատոյէ յետոյ իր Վասիլէթլէրին բուհանիէ միւթալիզօլան մատոյէ լիննեղարէթի Նպիսկոպոսա բաճի պիր քէֆիյէթ օլտուղուն տան , պու միսիլիլէր վագթըյըւա Նպիսկոպոսա պիտիրիլիպ , վէ իճրասընա տայիր թէէմնաթը լաղըմէ իթա օլունուպ պաքի քալանընը Վիլլէթ քէնտի թէնտիպ էթտիյի սիւրէթէ իպլաղ իթմէսի :
Իշթէ պու վէճհիլէ Նկեղեցականլարա , վէ Վիլլէթէ միւթաալիզ օլան խուսուսլարը պիր ուսուլա բապթ իթտիքտէն սօնղըա , պիղիմ , պու ճահտ ու զայրէթիմիղն պիլ մուգապէլէ սուլն ու մուհապէլէ թէ տէլպէթ խտէճէլինէ տախի քէմալը էմնիյէթիմիղ վար տըր , վէ ումարըգ քի ճիւմլէնիղ քէնտի վաճիպէյի զիմէթինիղ օլան խուսուսլարըն թէքմիլէն իճրասընա սայ իտիւպ , կէրէք Բուհանի վէ կէրէք Ղիսմանի հիւքիւմէթլէրէ լաղըմ կէլէն իթաաթ , վէ րայէթ վէ հիւրմէթի կիւն պէ կիւն արթըրմաղա , վէ պիլ մուգապէլէ սուլն ու մուհապէլէթին հուսուլինէ էլղէմ օլան վասէթալարը վիւճիւտէ կէթիրմէյէ սայ վէ իգտամ իտէրսինիղ վէ պու վէճհիլէ Նկեղեցականլար , վէ աշխարհականլար քէնտիլէրինէ միւթաալիք օլան իշէր իլէ մէշղուլ օլարադ , Քիլիսէմիղ հիւսնիւ նիզամաթ , վէ միլլէթիմիղ տախի ֆայտէլի իհտասաթ իլէ տայմա վէ զիատէ իլէրի կիտէր , վէ ախէր միլլէթլէր միսալի , իլիմ վէ միլլէթճէ մալիւմաթ , վէ իւմիւթ , վէ ամէլիւթ զէնաաթլարը վասէթասը իլէ տախի միւշէրրէֆ օլուր :

Իմտի սիղէր հիւրմէթիւ Նկեղեցականլար հէր նէ թարիգաթ վէ մէսնէտտէն իսէնիղտէ , քէնտիմիղն սիղէրէ վէրտիմիղ իպրէթլէ սիղէրի տահա զիատէ ճահտ ու զայրէթէ տամէթ իտէրէք ճիւմլէնիղէ տէ նասիհաթ իտէրիղ քի , սիղին Քահանալըք պօրճլարընըպտա պիր թէքեսաիւլ իթմէմէյէ զայրէթ իտիւպ Սըբազան Փէտէրիմիղն մաթլուպի վէ էմրի օլան մատոյէլէրին քեսաֆէսինի այնիլէ իճլա իթմէյէ , մուգալէթ օլարը , Վիլլէթին թէքմիլ խաղաղութիւնունա մախուսճա պիր թարգ իլէ տէվամ իտէրէք , վէ պու վէճհիլէ Քիլիսէնին շէրէֆի , միլլէթին սաատէթի կիւն պէ կիւն թէգայէիւտ պուլարադ հէր պիրլէրինիղ իգպալ ու իստիֆատէ սէմէրէսի իլէ կէրէք պու ճիհանտէ , վէ կէրէք սէմայէրտէ թիւքէնմէզ խազնէլէր սէրվէթի իլէ պէկեամ օլարըգ :

Իմտի եօրուլմազ պիր զայրէթլէ պու պօրճունուղուն իճրասընա տէվամ իտիւպ Ալլահըն հագգ տիվանընըն հուզուրունտա , քի ճէօմաաթըն ճէվալընը Քահանալարտան տա իստէյէճէք , պի կիւնահ պուլունասընըգ :

Սիղ տախի սէվիլիւ Նվլատլար . հէր սընըֆ վէ ըիւթպէտէն օլան աշխարհականլար աղիզ տինիմիղն իստիֆատէսի ուսուլինէ մու-

վաճառք պիր սիւրէթտէ պիրպիրինիզէ կիւն պէ կիւն զիտտէ մու-
հադպէթիէ տափրանըպ, վէ հէր մատտէտէ Սրբազան Փէտերիմիզին
Քահանայութեան Նախնիստէ թէմպիհ վէ էմր էթտիյի նա-
սիհաթ վէ իիւթար վէ թէմպիհաթէրի միւճիպինճէ հարաքէթ ի-
տէրէք ումարըքի էլտէն կէլէնի տիրիզ իթմէյիւպ շէֆգաթլիւ-
մատերիմիզ սուրք Նկեղեցիին շէրէֆինէ, միլլէթին ոու լու մէն-
ֆատթընա վէ Սրբազան Փէտերիմիզին թէսէլլիէթինէ միւճիպ օ-
լաճագ սիւրէթտէ մուամէլլէյէ տէվամ իտէրսինիզ, վէ պու վէճհ
իլէ ճիւմէնիզ էէկտիլ վէ էէկճիհէթ Քահանայ վէ Ճէօմաթ քար-
տաշ մուհսպպէթի պէնտէրի իլէ պաղանըսըքի, Քրիստոս Նիքէն-
տիմիզին Նաքէալարա սէյլէտիյի թէսէլլիէթլիւ քէլամլէրի էլլիթ-
մէյէ նայիլ օլալըմ, « Նաղաղութիւնու պրագըրըմ սիզլէրէ, քէնտի
խաղաղութիւնու մու վէրիլլիմ սիզլէրէ », քէզալք Քրիստոս է-
ֆէնտիմիզին պիզլէրէ վատ էյլէտիյի Հոգին Սուրբուն աթիյէ իսէ-
մալլէսինէ էազընտա նայիլ օլմազա տախի գատր օլալըմ: Պիզլէր
տախի պունուն իչին նիտզմէնտ սէտալարըմը հէր խայրըն իթա ի-
տիճիսի թաղըր թաալայա ըէֆ իլէ ճիւմէնիզ օլան Փէտերանի
մուհսպպէթիմիզ պիր տէլլ վէ ըէհին օլմաք իլզըէ էզճան իւ-
տիլ Հովուական օրհնութիւնումուզու Սիզլէրէ իթա իտէրիզ:

Իսթիմանէ, Պէյ օլլու Նպիսիպոսարանըմըզտան 8. Մայիս 1854

Ը. Պ. ՀԱՍՈՒՆՆԸ

Նախագահ Նպիսիպոսապէր

Կ—Պօլլոյ:

